

Spremembe po obiskovanju šole za starše

Polonca Majcenovič

Raziskovali smo spremembe, ki jih doživljajo starši po obiskovanju šole za starše (v nadaljevanju ŠZS). To smo storili z metodo delfi, ki je dobila ime po grškem mestu Delfe, kjer je bilo preročišče (Adams in O'Brien, 2008). Metodo delfi uporabljajo raziskovalci v družinski terapiji, pri čemer je bolj kot tradicionalna priljubljena prilagojena oblika le-te (Doerries in Foster, 2005).

Tudi v naši raziskavi smo metodo delfi prilagodili. V raziskavi je sodelovalo 30 udeležencev (24 žensk, 6 moških) ŠZS, ki so jih vodili relacijskodružinski terapevti iz Inštituta Krog v Kranju in Družinskega centra Mir v Mariboru ter p. Silvo Sinkovec. V prvem krogu raziskave so zapisali spremembe, ki so jih doživeli ob koncu ŠZS.

V raziskavi so udeleženci opisovali tri vrste sprememb po zaključeni ŠZS, in sicer v različnih odnosih. Zapisali so tri spremembe pri posamezni vrsti sprememb. Za sodelovanje v drugem krogu raziskave se je odločilo 10 udeležencev. Podobne spremembe iz prvega kroga smo združili. Zbrane spremembe iz prvega kroga raziskave so v drugem krogu raziskave ocenjevali s petstopenjsko Likertovo lestico. Ob zapisanih spremembah je v rezultatih označen spol avtorja. Kot pomembne smo izbrali tiste spremembe, ki so presegle aritmetično sredino povprečja

vseh ocen določene spremembe. Na posamezne odnose smo se osredotočili, ker obstaja velika verjetnost, da bi udeleženci ŠZS opisovali predvsem spremembe v odnosu do otrok, medtem ko se vsebine ŠZS dotikajo družinskih odnosov v celoti.

Spremembe v doživljanju zakonskega oz. partnerskega odnosa

Na podlagi izražene želje, "da bi se tudi zakonec udeležil šole za starše (Ž)", lahko sklepamo, da ima udeležba obeh staršev prednost pred udeležbo le enega. Glušičeva (2007: 125) trdi, da si starša lahko delita naloge in se ŠZS udeležuje le eden ter pridobljeno znanje deli doma z drugim staršem. Mi menimo, da starš, ki ne prihaja v ŠZS, ne more enako kakovostno sprejemati in doživljati podanih vsebin programa in dinamike skupine, ki se ustvari na srečanjih. Razlog za neudeležbo enega od staršev je lahko časovna stiska, neustrezen termin srečanja, nesodelovanje staršev pri vzgoji otrok, spor med staršema ali pa preprosto nezanimanje nekaterih staršev za ŠZS, ki ga Glušičeva (125) razlaga z dejstvom, da je ŠZS prostovoljna oblika neformalnega izobraževanja. Vsi starši niti ne čutijo potrebe, da bi se udeležili ŠZS.

Željo po večji čustveni povezanosti nakazujejo spremembe: "Iščem večji stik z zakoncem (M, Ž). Želel bi si več pogovora med nama (M, Ž). Želela bi si več zaupanja (Ž). Mislim, da sem boljši starš kot zakonec (Ž)." Zakonca naredita prvi korak, ko se sama zave-data, kje sta. Ugotovita lahko, da v njunem odnosu ni bližine, stika, pogo-

vora, zaupanja, kadar ne delujeta tako, da bi vse to imela. Spoznanje o tem lahko uporabita in začneta delovati smotrno, preudarno in konstruktivno (Gostečnik, 2003: 272). Odnos, ki si ga zakonca želita izboljšati, je eno od področij, kjer so dejanja izredno pomembna. Kot ena izmed najosnovnejših življenjskih odločitev zahteva vsakodnevno odločitev obeh, da bosta mož in žena (n. d.: 273). Udeleženci navajajo spremembe v svojem vedenju: "Več poslušam (M, Ž). Z zakoncem se pogovarjam bolj mirno, tudi ko sem jezna (Ž). Zakonca poskušam razumeti, ko določenih stvari ne dela tako, kot bi si želela (Ž)."

Nekaj sprememb je povezanih z vzgojo otrok, kar kaže tudi na spremembe v odnosu do otroka: "Vem, da bi morala pogosteje poudariti prispevek zakonca pri skrbi za otroke (Ž). Kadar je možno, pustim zakonc, da dokonča nek problem ali zahtevo do otroka, tudi če se z njegovim načinom ne strinjam. O tem se kasneje pogovoriva sama, brez prisotnosti otroka (M). Žalostna sem, ker zakonec ne naredi koraka naprej k večji kakovosti naših odnosov in dovoli, da delo požira naš skupni čas (Ž). Otroka ne obremenjujeva z lastnimi težavami (Ž)." Eden od zakoncev, običajno mož, se lahko v nekem življenjskem trenutku odloči, da v družini ne bo več sodeloval. Gostečnik (2003: 164) vidi razloge za takšen umik v moževi negotovosti, ranljivosti in bolečini, ki si jih noče priznati. Proces moževega odtujevanja se začne s tem, ko se v trenutkih stresa, jeze, zamere in užaljenosti neha zanimati za svet okrog sebe. Do spremembe pride, kadar žena možu dovoli, da

se začne ukvarjati z vzgojo, čeprav pri tem tvega, da ne bo vse tako, kot želi sama. S tem ko mu da odgovornost, ga spodbudi k večjemu vključevanju v družino.

Spremembe v doživljanju samega sebe

Nekatere spremembe so povezane z razumevanjem in zavedanjem: "Bolj razumem svoje življenjske situacije (Ž). Bolj se zavedam svojih slabosti, napak (Ž). Občutila sem, da moram zavestno spremeniti svoje obnašanje in ne napadati otrok (Ž). Bolj se zavedam, kako pomemben je čas, ki ga preživimo skupaj (M). Želim si spremeniti sebe in biti zgled svojim otrokom (Ž)." Odkod želja po spremembi? Podobno kot v zakonskem odnosu začne vsak zase čutiti željo po spremembi, ko pride do določenih spoznanj. Gostečnik meni (2003: 195), da bosta zakonca lažje spremenila svoj odnos, ko se bosta zmožla srečati sama s seboj in pri sebi odkriti, da sta jezna, zmedena in nemočna. Našla bosta vir svoj čutenj, ki ne sodijo v sedanji odnos. Z iskrenim pogovorom o bolečini, ki jo doživljata, bosta postala sogovornika, bolj sposobna sprejemati odgovornost za svoja dejanja.

Udeleženci so kot spremembe navedli kar nekaj spoznanj, ki so povezana z vzgojo: "Vzgoja otrok je zahtevno delo (Ž). Spoznal sem, da sem vesel, da sem imel možnost vzgajati otroke v odgovorne ljudi, kar je največje poslanstvo človeka v njegovem življenju (M). Spoznal sem, da imam (naj bi imel) v vlogi starša večjo vzgojno moč, kot sem bil prepričan doslej (M). Spoznala sem in sedaj se zavedam, da me vsak od mojih otrok lahko veliko nauči (Ž). Psihologija ni dovolj in ne da vseh odgovorov, duhovni pogled je globlji in gleda z ljubeznijo, tudi v težkem so znamenja upanja (Ž)."

Nekaj sprememb govori o spremembi vedenja: "Bolj se znam umiriti, pomisliti tudi na sebe (Ž). Poskušam se osredotočiti na tisto, kar počnem prav, in gradim na tem (Ž). Bolj sem odprt za mnenje drugih, tudi če se s samim mnenjem ne strinjam (M). Bolj vem, kako ravnati v določenih situa-

cijah (M). Ni me strah biti sama (Ž). Bolj zaupam, da mi tudi Bog pomaga, ker mi je on poslal te otroke (Ž). Mnogo bolj strpno gledam na določene probleme (Ž). Upam si dati prostor svojim željam in bi rada bolj korenito pogledala svoj odpor do določenih stvari (Ž). Imam več volje za reševanje težav (Ž)." Iz zapisanega sklepamo, da znajo udeleženci bolj poskrbeti zase, kar zvišuje kakovost življenja, o kateri Gostečnik (2003: 280–281) meni, da je odvisna od tega, kako ravnamo sami s sabo. Ko zakonca dobro poskrbita vsak zase, lahko dobro opravljata svoje vloge. Osebnih težav ne prenašata na druge, ampak jih odgovorno razrešujeta.

Spremembe v odnosu do otrok

Na podlagi trditev: "Lažje razumem otrokovo obnašanje (Ž). Bolje razumem otrokovo čustvovanje (Ž)," lahko sklepamo, da je ŠZS udeležencem ponudila vsebine, ki so jih omogočile globlji vpogled v svet njihovih otrok.

Spremembe, ki so povezane z vedenjem, so značilne za avtoritativni slog vzgoje: "Otroku lažje dopovem, da se v življenju dogajajo prijetne in manj prijetne situacije, ki pa jih je treba obvladati na primeren način (Ž). Otroka skušam bolj poslušati (M, Ž). Poskušam biti manj kritična oziroma bolj poudarjam otrokove pozitivne plati (Ž). Poskušam bolj obvladovati svojo slabo voljo, jezo ... (Ž). Otroka večkrat pohvalim (M). Z otrokom se več pogovarjam (M, Ž). Otroka še bolj sprejemam kot dar (Ž). Poskušam upoštevati otrokove potrebe (Ž). V odnosu do otroka sem bolj mirna (Ž). V odnosu do otroka sem bolj potrpežljiv (M). Zavestno se izogibam kritiki otrokovega značaja (Ž). Otroku dam vedeti, da je odgovoren za svoja ravnanja (Ž). Otroka bolj

opazujem, zdi se mi, da je pomembno, da se imamo lepo (Ž). Pri pohvali otroka sem iskrena, če naredim napako, se opravičim (Ž)."

Od udeležencev ŠZS smo dobili koristne in uporabne informacije o vidikih družinskih odnosov, na katere vplivajo vsebine ŠZS, kar je lahko dobrodošla pomoč voditeljem ŠZS pri

čim bolj kakovostni pripravi programov, ki pospešujejo resnično dobro družin. ■

Literatura

Adams, C.; O'Brien, H. (2008): *Delphi Method*. <http://cadamrun.myweb.uga.edu/7320/delphi.htm> (pridobljeno 25. marca 2008).

Doerries, Denyse B; Foster, Victoria A. (2005): Essential Skills for Novice Structural Family Therapists: A Delphi Study of Experienced Practitioners' Perspectives. V: *The Family Journal* 13, št. 3. <http://tfj.sagepub.com/cgi/content/abstract/13/3/259> (pridobljeno 25. marca 2008).

Glušič, Nada (2007): *Šola za starše kot oblika usposabljanja za vzgojo otrok: magistrsko delo*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.

Gostečnik, Christian (2003): *Srečal sem svojo družino II*. Ljubljana: Brat Francišek in Franciškanski družinski inštitut.